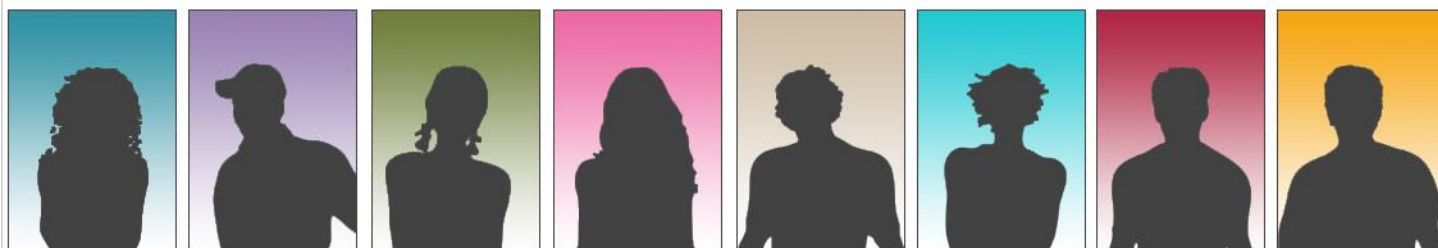

Om mig

Hur resultat från ungdomsenkäten kan användas i skolan

Innehållsförteckning

1 Vad är syftet med ungdomsenkäten <i>Om mig</i>?	4
2 Hur kan vi använda resultat från ungdomsenkäten i skolan?.....	5
2.1 Resultatrapporter - skolans årliga resultat.....	5
2.2 Webbaserat resultatverktyg - för att jämföra resultat över tid och inom Östergötland	5
2.3 Powerpointpresentation	5
2.4 Diskussionsmaterial	5
2.5 Ämnesartiklar.....	5
2.6 Exempel på förbättringsarbeten	6
3 Kunskap och erfarenhetsutbyte om ungdomsenkäten	6
3.1 Seminarier	6
3.2 Ungdomsdelaktighet.....	6

Bilaga 1. Lathund för uttag av skolresultat i det webbaserade resultatverktyget

Bilaga 2. Diskussionsfrågor till powerpointpresentationen

Bilaga 3. Exempel på hur resultat från ungdomsenkäten används inom skola, kommun och region.

Denna manual är till för skolor som har genomfört enkätundersökningen *Om mig* 2018. Manualen innehåller tips och råd för hur resultaten kan redovisas och användas på skolan. Kontakta gärna er kommunala samordnare för att diskutera eller berätta hur ni använder er skolas resultat.

För mer information och kontaktuppgifter till kommunala samordnare:

<http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/ungdomsenkat>

Vid övergripande frågor om enkäten, genomförandet eller sammanställning av resultatet kontakta Region Östergötland, Centrum för verksamhetsstöd och utveckling:

emma.hjalte@regionostergotland.se

hanna.henriksson@regionostergotland.se

1 Vad är syftet med ungdomsenkäten *Om mig*?

Det övergripande syftet med enkäten *Om mig* är att kartlägga och synliggöra hälsoutveckling, skillnader i hälsa och behov bland ungdomar i Östergötland. Enkäten ger kunskap som kan användas i beslut och åtgärder som tar hänsyn till och förbättrar situationen för ungdomar inom skola, kommun och region.

Ett annat viktigt syfte är att göra ungdomar delaktiga i frågor som rör dem och låta dem berätta vad som är viktigt för deras välmående. På länsnivå involveras ungdomar i att forma enkätens innehåll, välja frågor och tolka resultat. Ungdomar i länet har berättat att de vill se resultat från de enkäter de besvarar för att det ska kännas meningsfullt att delta. Ungdomsdelaktighet i arbetet är därför värdefullt på skolan. Erfarenheter från arbetet med *Om mig* visar att ungdomar ofta vet vad de behöver för att må bra och har kloka förslag på vad som kan förbättra deras situation.

Skolans kärnuppdrag, att få elever att klara skolan med godkända betyg, har stor betydelse för att ungdomarna ska få en god hälsa och arbetsförmåga som vuxna och det finns ett starkt ömsesidigt samband mellan psykisk hälsa och skolframgång. Mår man bra så har man bättre förutsättningar att lära och lyckas i livet.¹

¹ Gustafsson JE, Allodi Westling M, Ahlin Åkerman B, Eriksson C, et al. School, Learning and Mental Health. A systematic review. Stockholm: Kungliga Vetenskapsakademien; Hälsokommittén, 2010.

2 Hur kan vi använda resultat från ungdomsenkäten i skolan?

2.1 Resultatrapporter - skolans årliga resultat

Varje skola får en rapport med en enkel sammanställning av svaren på höstens enkät runt årsskiftet. Ni kan alltid kontakta er kommunala samordnare för närmare tidsbesked eller om ni har andra frågor om ert resultat. Låt gärna lärare, elevhälsopersonal och/eller elever titta på hela materialet för att identifiera vilka frågor som är aktuella att lyfta fram och arbeta med just på er skola.

2.2 Webbaserat resultatverktyg - för att jämföra resultat över tid och inom Östergötland

Skolans resultat över tid kan hämtas från ett webbaserat resultatverktyg på ungdomsenkätens hemsida. Verktöget innehåller ett urval av frågor fördelat på ålder, kön, skola, kommun och län, vilket gör det möjligt att jämföra resultat mellan skolor och kommuner/län. Låt gärna eleverna själva använda verktöget. För instruktioner om hur man använder det webbaserade resultatverktöget se bilaga 1. Verktöget uppdateras med höstens senaste data varje vår.

2.3 Powerpointpresentation

Till denna manual bifogas en Powerpointpresentation med ett urval av resultat på länsnivå. Om ni vill kan ni istället söka fram och kopiera in resultat från er skola/kommun från det webbaserade resultatverktöget. På så vis kan ni skapa er egen presentation som exempelvis kan användas på mentorstid och på föräldramöten. Det är fritt fram att lägga in era egna siffror och bilder i Powerpointpresentationen med enkätens logotype. Om ni inte hinner sätta ihop ett eget material för er skola/kommun går det att använda Powerpointpresentationen som den är, på länsnivå.

2.4 Diskussionsmaterial

I manualen finns också ett diskussionsmaterial som kan användas i dialog med elever på skolan (bilaga 2). Diskussionsfrågorna kan användas tillsammans med powerpointpresentationen eller i samband med att ni låter ungdomarna själva använda det webbaserade resultatverktöget.

2.5 Ämnesartiklar

På ungdomsenkätens hemsida finns ämnesartiklar om fritextsvar från enkäten. Artiklarna beskriver ungdomars upplevelser och erfarenheter av:

- ångest,
- depression,
- förklaringar och lösningar på psykisk ohälsa,
- må bättre,
- förbättringar i skolan,
- rökning,
- mobbning,
- skolk,
- otrygghet,
- funktionsnedsättning,

- annan könsidentitet,
- ungdomars viktigaste frågor
- negativt med sociala medier,
- tankar om framtiden,
- att duga som man är,
- syn på politik och intresse för omvärldshändelser.

2.6 Exempel på förbättringsarbeten

Förslag på hur skolor i länet redovisar och arbetar med resultat från ungdomsenkäten finns beskrivet i bilaga 3 ”Exempel på hur resultat från ungdomsenkäten används inom skola, kommun och län”.

3 Kunskap och erfarenhetsutbyte om ungdomsenkäten

3.1 Seminarier

Varje vår arrangeras seminarier för skolpersonal, tjänstepersoner och politiker inom länets kommuner och Region Östergötland. Seminarierna hålls i tre kommuner och innehåller presentationer av länsresultat, exempel på ungdomsdelaktighet och hur resultaten används inom kommun och skola. Inbjudan kommer på våren.

3.2 Ungdomsdelaktighet

Det är bra om ungdomar är delaktiga i att både redovisa och använda resultaten. Ge exempelvis elevrådet tillgång till den årliga resultatrapporten, det webbaserade resultatverktyget och diskussionsfrågorna så att de kan välja vilka frågor de vill ta upp i presentation, dialog och förbättringsarbete.

Om mig – lathund för det webbaserade resultatverktyg

Om mig är en webbenkät om ungdomars hälsa och livsstil som har genomförts varje höst sedan 2014. Enkäten har tagits fram tillsammans med ungdomar i samverkan mellan länets kommuner, Länsstyrelsen Östergötland och Region Östergötland.

Vi hoppas att du ska ha intresse och användning för resultaten. Använd dem gärna för att lyfta fram frågor som du tycker är viktiga att belysa och förbättra för och tillsammans med ungdomar. Resultatet för 39 utvalda frågor finns i ett webbaserat resultatverktyg (pivottabell) på vår hemsida. Där kan du söka ut resultat för din skola, kommun och hela länet och jämföra dessa med varandra. Man kan söka fram resultat över tid och jämföra svaren uppdelat på årskurs och kön.

Var hittar jag det webbaserade resultatverktyget?

1. Resultatverktyget finns på Region Östergötlands vårdgivarwebb som man når antingen genom att Googla *Om mig webbenkät för unga* eller via direktlänk:

<https://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Ungdomsenkat>

2. Klicka på länken under fliken webbaserat resultatverktyg

Om mig - webbenkät till unga

Om mig är en årlig webbenkät om hälsa och livsstil till ungdomar i grund- och gymnasieskolan i Östergötland. Enkäten är ett samarbete mellan Region Östergötland, länets kommuner och Länsstyrelsen Östergötland och har tagits fram tillsammans med ungdomar i länet. På de här sidorna hittar du material och resultat.

Länsrapport 2018

Rapport med resultat från ett urval av frågor över tid (2014-2018) hittar du här

Bildspel-Länsrapport

Webbaserat resultatverktyg

Resultat över tid för skola, kommun och län, hittar du i [Om migs webbaserade resultatverktyg](#)

Status Östergötland

Resultat över tid för län och hemkommun hittar du i [Status Östergötland](#)

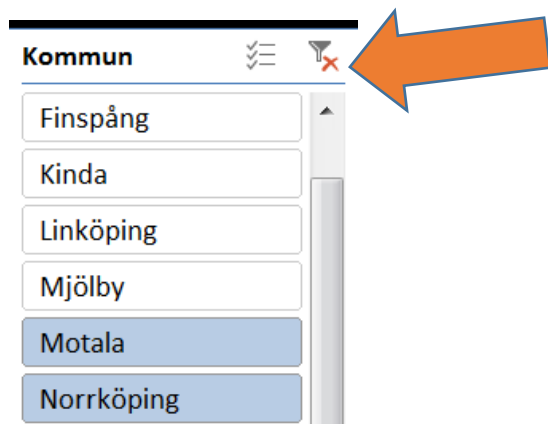

Hur gör man för att söka fram resultat?

(Informationen finns även i det webbaserade resultatverktyget under fliken "Information")

Du kan antingen välja att öppna eller spara ner en egen kopia av det webbaserade resultatverktyget. När man har öppnat Excelbladet behöver man välja "Redigera ändå". Om man bara klickar ner den gula listen, låses Excel och verktyget går inte att använda. Innan du börjar ska alternativet "Alla skolor" i tabell "Skola" vara markerad. Välj sedan vilken fråga du vill studera. Det går bara att titta på en fråga i taget.

Det går att söka fram resultat per kommun, årskurs och kön. Om du vill välja särskilda skolor måste alternativet Årskurs Grundskola åk 8 och/eller Gymnasieskola år 2 vara markerat. Vill man se och jämföra exempelvis flera kommuner samtidigt håller man ner Ctrl-knappen och klickar på önskade alternativ. För att jämföra alla kommuner klicka på krysset i högra hörnet.

Vad är det som visas?

Det övre diagrammet visar andelen elever som har uppgett det svarsalternativ som frågan bygger på medan det undre diagrammet visar det totala antalet elever som har svarat på frågan.

För att det inte ska gå att identifiera enskilda elever redovisas inte små grupper. Det innebär att om antalet tjejer och/eller killar som besvarat frågan är färre än 10 så visas inte resultat uppdelat på kön. Är antalet elever färre än 15 totalt visas inte något resultat alls. I de kommuner där det bara finns två skolor och där en skola har för få elever redovisas inte resultatet för någon av skolorna.

Tips

För att få en större skärm kan du dölja menyfliksområdet.

Du kan förstora diagrammet genom att markera det och dra i något av dess hörn.

Det går att kopiera och spara skapade diagram. För att spara klistrar du in diagrammet (välj klistra in som bild) i ett dokument på din egen dator.

Om verktyget "läser sig" – markera "Alla skolor" i tabell "Skola".

Tänk på att vissa skillnader kan verka större än de är om underlaget (antal svarande) är litet.

Lycka till med att söka fram resultat som du är intresserad av!

Diskussionsfrågor till det webbaserade resultatverktyget

Här är förslag på frågor till det webbaserade resultatverktyget. Diskussionsfrågorna kan användas tillsammans med den medskickade powerpointpresentationen med länsresultat, men blir som mest intressant om ni istället söker fram och använder resultat för er skola. I parentes framgår vilket nummer frågan har i verktyget. Instruktioner för hur det används finns i *Om mig- lathund för det webbaserade resultatverktyget* (bilaga 1).

Dela förslagsvis in klassen i små grupper som får välja ut ett par frågor var att diskutera. Låt gärna grupperna presentera sina tankar och idéer för varandra och skolans personal.

Stöd från vuxna (nr 1-2)

Vilket slags stöd är viktigt att få från sina föräldrar?

Vad för slags stöd kan behövas från utomstående vuxna- när man inte kan eller vill vända sig till sina egna föräldrar?

Vänskap (nr 3)

Har vänskap betydelse för hur man mår?

Hur skulle man kunna stärka vänskap och sammanhållning på vår skola?

Självskattad hälsa (nr 4)

Den självskattade hälsan har minskat något över tid (2014-2018). Vad kan det bero på?

Varför har killar generellt bättre självskattad hälsa än tjejer?

Kan skolan göra något för att förbättra hälsan (fysisk och psykisk) bland elever?

Vad har du för tankar om hur du själv kan förbättra din hälsa och ditt allmänna välmående?

Stress (nr 7)

Vad innebär stress för dig och hur hanterar du stress i vardagen?

Varför är tjejer generellt mer stressade än killar?

Kan skolan göra något för att minska stress bland elever?

Stress bland unga har ökat något mellan 2014-2018. Vad kan det bero på?

Att duga som man är (nr 9)

Varför känner inte fler elever att de duger som de är?

Vad kan man göra för att fler ska känna att de duger som de är? Diskutera gärna vad man kan göra både inom skolan och samhället och vilken roll vuxna och ungdomar har i frågan.

Användning av tobak, alkohol och droger (nr 13, 19 och 21)

Många ungdomar menar att man röker för att känna samhörighet med andra. Hur kan ungdomar uppleva ökad samhörighet på andra sätt?

Länsresultat visar att ungdomars intag av alkohol har minskat över tid både i grund- och gymnasieskolan. Vad tror du att minskningen kan bero på?

Kan skolan påverka elever att inte använda alkohol, tobak och narkotika? Om ja: Hur?

Skolmiljö (nr 24-26)

Vad kan lärare och elever göra för att öka arbetsron på vår skola?

Hur kan skolans lärare bli bättre på att ge varje elev stöd och hjälp att utvecklas?

Vad påverkar stämningen på vår skola?

Trygg i skolan (nr 27)

Vad påverkar tryggheten på vår skola?

Vilka platser/situationer i skolan känns mindre trygga?

Vad kan man göra för att öka tryggheten på vår skola?

Mobbning (nr 29)

Har mobbning förändrats över tid på vår skola?

Hur hanterar man om någon betar sig illa och/eller kränker andra på vår skola?

Sociala medier (nr 33)

Vilka fördelar och nackdelar ser du med sociala medier?

Kan sociala medier påverka ungdomars hälsa? - Om ja: Hur?

Möjligheter att påverka i skolan (nr 35)

På vilket sätt kan elever påverka skolans miljö och undervisning?

Finns det något du skulle vilja förbättra i skolans miljö eller undervisning?

Samhälls- och omvärldsintresse (nr 36)

Hur får du kunskap om samhälls- och omvärldshändelser?

Vad påverkar ungdomars intresse för samhälls- och omvärldsfrågor?

Självförtroende (nr 37)

Hur får man ett bra självförtroende?

Kan ungdomars självförtroende stärkas i skolan? Om ja: hur?

Att lita på andra (nr 38)

Vad krävs för att du ska kunna lita på vänner, familj, lärare och klasskamrater?

Andelen elever med tillit skiljer sig mycket åt mellan olika skolor- vad kan det bero på tror du?

Framtidstro (nr 39)

Vad är betydelsefullt för att ungdomar idag ska ha en positiv framtidstro?

Behöver du mer vägledning om vad det finns för möjligheter efter grundskolan/gymnasiet?

Exempel på hur ungdomsenkäten används inom skola, kommun och län

I skolan

- Resultaten redovisas för alla elever och föräldrar i årskurs åtta och all personal på högstadiet.
- Rektorer, skolledning och skolans elevhälsoteam får en draging av resultaten.
- Frågor från Om mig som elever på skolan vill arbeta vidare med tas fram genom elevrådsstyrelsen.
- Eleverna arbetar med resultatet tillsammans med mentorerna under en halvdag. Fokusområden har exempelvis varit hur man kan minska psykisk ohälsa, förbättra arbetsron i klassrummet och stärka sina sömn-mat-motionsvanor mm.
- Utifrån en hög andel stressade elever i årskurs 8 arbetade skolledningen för att få en jämnare fördelning av prov, vilket fick gott resultat.
- Utvalda resultat 'ställs ut' i skolbiblioteket på gymnasieskolan. Alla årskurser får se utställningen. Därefter får man med sig diskussionsfrågor till klassrummen. Resultat av klassrumsdiskussionerna tas med i skolans likabehandlingsplan.
- Skolan har en årlig hälsodag då man redovisar resultat från Om mig tillsammans med personal från elevhälsan. Man diskuterar med eleverna om det man svarat i enkäten stämmer överens med det man säger på hälsosamtalen.
- På alla hjärtans dag följs resultatet upp på skolan för elever i årskurs 8 med en föreläsning och dialog om förbättringsarbeten utifrån resultaten.
- Resultat från Om mig presenteras på föräldramöten i årskurs 8 och enskilda aktuella frågor väljs ut för diskussion. Detta sker även på föräldramöten i andra årskurser.
- Föräldrarna informeras på olika sätt om resultaten. Bland annat i och med utbildningsinsatser om exempelvis cannabis.
- Informerar föräldrar och elever om hur man kan få hjälp vid psykisk ohälsa och betydelsen av att röra på sig. Både genom kunskap, tips och verktyg.

I kommunen

- Centrala elevhälsan analyserar och använder vissa resultat i sitt utvecklingsarbete.
- Resultat från enkäten presenteras för politiker, kommunstyrelsen, kultur-och fritid, barn- och utbildning osv.
- Resultat jämförs och följs upp i kommunernas årsredovisningar och styrdokument.
- Politiken väljer ut specifika frågor (exempelvis stress hos tjejer) att arbeta med och sedan följa upp i nästa års enkät.
- Kommunchefen lyfter resultat till utbildningschefer som sedan använder det som underlag i samverkan mellan skola och socialtjänst.
- Kommunfullmäktige håller hearing om trygghet där rektorer, elevhälsochef, ANDT-samordnare, brottsförebyggare, polis, bostadsstiftelse och politiker, diskuterar resultat som behöver förbättras och följas upp.
- Kommunala ungdomsombud följer upp Om mig-resultat genom fördjupade gruppintervjuer av ungdomar utifrån vad politikerna vill veta mera om, bland annat framtidstro.
- Kommunen bjuder in alla elever i årskurs 8 till 'öppet stadshus' då bland annat Om mig-frågor diskuteras.
- Enkäten används vid diskussion med föreningsrådet (föreningar som har ungdomsverksamhet).
- Resultatet presenteras för det brottsförebyggande rådet och används som en del av det brottsförebyggande arbetet.
- Data från Om mig används i utbildningsinsatser om exempelvis cannabis.
- Gymnasieelever från olika bostadsområden anställs som sommarjobbare för att identifiera förbättringsområden i kommunen och arbeta med Om mig- resultat.
- Kunskap och resultat från enkäten sprids till lokal tidningar.

I länet

- ANDT-rådet får rapportering av årets resultat från Om mig.
- Kommunpolitiker och tjänstemän får information om uppföljning av den lokala ANDT-strategin och ANDT-handlingsplanen där Om mig ingår.
- Resultat presenteras och diskuteras inom Region Östergötlands politiska nämnder, folkhälsoberedning och regionala samverkansråd för exempelvis vård-och omsorg.
- Resultat används som kartläggning i projekt som syftar till att motverka segregation inom län och kommun.
- Region Östergötland sprider resultat och analyser under seminarier och på webbsida.
- Kunskap om hälsa och välmående bland länets ungdomar sprids i media.